

6, Governmentalita a welfare stát

SANb1008/SANb1016 Politická a ekonomická antropologie

Úterý 26.3. 10:00-11:40

Kateřima Čanigová

Aktivita

- Rozdělte se na 3 skupiny po cca 10 členech/členkách. Jste politikové/političky, zákonodárstvo, u moci státu který je:
- U okna –workfare stát
- Uprostřed – welfare stát
- U dveří - prisonfare stát.
- Napište desatero vašeho politického směřování, jakým směrem se orientuje vaše politika, můžete být i konkrétní a uvádět konkrétní příklady (např. penal/prisonfare stát - reprodukován skrze kulturní produkci a seriály viz. law and order pornography) a nebo obecně např. krize welfare státu je reakcí na neoliberální deregulaci ekonomiky.

Governmentalita

- 3 druhy vládnutí - the art of self-government, connected with morality; the art of properly governing a family, which belongs to economy; and finally the science of ruling the state, which concerns politics
- Řídit stát tedy znamená uplatňovat ekonomiku, vytvořit ekonomiku na úrovni celého státu, což znamená **uplatňovat vůči jeho obyvatelům, majetku a chování každého z nich, stejně pozorný dohled a kontrolu, jakou má hlava rodiny nad svou domácností a svým majetkem.**
- **Umění vládnout skrze ekonomii → předpoklad schopnosti ji ovládat**
- Stát má za úkol se starat o lidi, jejich vztahy, jejich vazby, jejich provázanost s věcmi(things) jako bohatství, zdroje, prostředky obživy, území s jeho specifickými vlastnostmi, podnebí, zavlažování, úrodnost atd. zvyky, návyky, způsoby jednání a myšlení atd.; a konečně lidé ve vztahu k tomu druhému druhu věcí, k nehodám a neštěstím, jako je hladomor, epidemie, smrt atd
- **„panovník, má-li být dobrým panovníkem, musí mít vždy za cíl "obecné blaho a spásu všech"**
- „V čem spočívá toto obecné dobro nebo obecná spása, o níž právníci hovoří jako o společném dobru? konci svrchovanosti? Podíváme-li se blíže na skutečný obsah, který mu právníci a teologové dávají, zjistíme, že "obecné dobro" se vztahuje ke stavu, kdy všichni poddaní bez výjimky dodržují zákony, plní úkoly, které se od nich očekávají, vykonávají řemeslo, které jim bylo přiděleno, a respektují zavedený řád“

Merkantilismus jako způsob vládnutí

- označuje směr v soc. a ekon. myšlení akcentující význam státního intervencionismu do hosp. sféry, populačního růstu, nadbytku levné pracovní síly, nízkých mezd a rezervní armády nezaměstnaných pro bohatství společnosti a polit. moc státu.
- Vláda má množství specifických cílů: například vláda bude muset zajistit, aby bylo vyprodukováno co největší množství bohatství, **aby lidé měli dostatek prostředků k obživě, aby se obyvatelstvo mohlo rozmnožovat atd.**
- Obyvatelstvo jeví především jako konečný cíl vlády. Na rozdíl od suverenity má vláda za cíl nikoliv samotný akt vlády, **ale blaho obyvatelstva, zlepšení jeho stavu, zvýšení jeho bohatství, dlouhověkosti, zdraví atd.;** a prostředky, které vláda používá k dosažení těchto cílů, jsou samy o sobě v jistém smyslu imanentní obyvatelstvu; je to právě obyvatelstvo, na které bude **vláda působit buď přímo prostřednictvím rozsáhlých kampaní, nebo nepřímo prostřednictvím technik, které umožní bez plného vědomí lidu stimulovat porodnost, usměrňovat tok obyvatelstva do určitých oblastí nebo činností atd.** -> biomoc a biopolitika

- Politická ekonomie - vzniká na základě vnímání nových sítí kontinuálních a mnohočetných vztahů mezi obyvatelstvem, územím a bohatstvím, což je doprovázeno vznikem typu intervence charakteristické pro vládu, a to intervence v oblasti hospodářství a obyvatelstva
- Vývoj vládnutí -> třeba vidět věci nikoliv ve smyslu nahrazení společnosti suverenity společností disciplinární a následného nahrazení disciplinární společnosti společností vládní; ve skutečnosti jde o trojúhelník **suverenita - disciplína - governmentalita**, jehož hlavním cílem je obyvatelstvo a základním mechanismem bezpečnostní aparát.)
- feudální stát -> disciplinární stát -> vládní stát
- *„stát spravedlnosti, který se zrodil ve feudálním typu územního režimu, jenž odpovídá společnosti zákonů - buď zvyklostí, nebo psaných zákonů - zahrnující celou vzájemnou hru povinností a sporů; za druhé, správní stát, který se zrodil v teritorialitě státních hranic v patnáctém a šestnáctém století a odpovídá společnosti regulace a disciplíny; a konečně vládní stát, který je v podstatě definován již nikoliv z hlediska teritoriality, rozlohy, ale z hlediska masy obyvatelstva s jeho objemem a hustotou, a ostatně také s územím, na němž je rozprostřeno, i když to zde figuruje pouze jako jeden z jeho složek.“*

Wacquant

Punishing the Poor – „trestní stát ve Spojených státech a dalších vyspělých společnostech v posledním čtvrtstoletí je reakcí na rostoucí sociální nejistotu, nikoli kriminální nejistotu; že změny v sociální a justiční politice jsou vzájemně propojeny, protože restriktivní "workfare" a expanzivní "prisonfare" jsou spojeny do jediného organizačního zařízení, které má omezit městské nepokoje vyvolané deregulací ekonomik a disciplinovat frakce postindustriální dělnické třídy; a že pečlivý kárný systém není odchylkou od neoliberálního Leviatanu, ale jeho součástí.“

- Kolonizace sociálního sektoru panoptickou a represivní logikou, která je charakteristická pro trestní byrokracii.
- Penalizace jako lék na chudobu a chudé
- Propojení „pobírači dávek“ a vězni
- Vyobrazení kriminální justice v TV – společenská hra o potrestání – demonstrují disciplínu a pořádek a penalizaci kt. Přejde při jejich porušení, „law and order pornography“ – role kulturní produkce v reprodukci trestního aparátu
- **Uliční kriminálník tmavé pleti označený za viníka sociálního a morálního nepořádku ve městě, vedle rozmařilého příjemce sociálních dávek - účinný nástroj jak k podpoře deregulace práce, tak k omezení nepokojů, které ekonomická deregulace vyvolává - zakrývá to asociální ekonomickou politiku**
- Viktimizace chudoby
- **Trestní aparát je základním orgánem státu**

Welfare stát - Stát, který usiluje o zajištění blahobytu, přesněji podmínek slušného žití pro své občany. Lze ho definovat jako stát, který garantuje svým občanům sociální práva

Workfare stát – sociální dávky pouze pracujícím, veřejněprospěšné práce

Centaur stát (kentauří stát) – *„liberální na povrchu, ale paternalistický naspod, je charakteristický odlišným chováním k lidem na základě jejich pozice v sociální hierarchii, pečuje o střední a vyšší třídy, ale je postrachem pro nižší třídy“.*

Prisonfare stát- penalizující systém, vězeňství v US, v Evropě spíše policejní složky, reprodukce mýtu kriminálků - proto aby mohl změnit svou sociální politiku ze zabezpečení lidí ohrožených c prostřednictvím se provádí.stát hudobou na zabezpečení proti lidem ohrožených chudobou. Jsou to opatření.policie, soudů, věznic a jejich rozšíření (probace, podmíněčné propuštění, počítačové systémy).databanky trestních spisů a systémy profilování a sledování na dálku, které umožňují).

Penal stát - je produktem neoliberalismu, jako penal state se stát chová, když stigmatizuje příjemce sociálních dávek, kriminalizuje chudobu a její důsledky s cílem normalizovat prekarizované mzdy

Debtfare stát - Debtfare stát se snaží o zprostředkování a depolitizování napětí a bojů vycházejících z tzv. dispossessive kapitalismu (založeném na zabavení majetku), kdy jsou lidé ohrožení chudobou závislí na půjčkách, které jsou komodifikovány a dále prodány. Stát se při tom snaží vinu za finanční selhání přesunout na jednotlivé dlužníky.

Welfare stát vs. neoliberalismus

- Jakou roli hraje neoliberalismus? -> proaktivní trestní systém není odchylkou od neoliberálního systému, ale jeho součástí.
- Politické plány proklamují a podporují přechod od laskavého "státu chůvy" Fordistů -keynesiánské éry k přísnému "tatičkovskému státu" neoliberalismu.
- Nová vláda sociálního zabezpečení, která byla zavedena ve Spojených státech a nabízené jako vzor ostatním vyspělým zemím, zahrnuje jak posun od sociálního k trestnímu křídlu státu (patrný z příkladů, které jsou uvedeny v přerozdělování veřejných rozpočtů, personálu a diskurzivních priorit) a kolonizace sociálního sektoru panoptickou a represivní logikou, která má v tomto případě povahu trestání.
- Na úsvitu 21. století žije americký městský (sub)proletariát v "trestajícím sociálním prostředí", ale její střední a vyšší třídy rozhodně ne. – Centaur stát
- Z governmentality na trestající stát — art of government nefunkční, PUNITIVE TURN, CARCERAL BOOM

Rozpad sociálního státu v US – budoucnost Evropy?

- Bída americké sociální péče a vznešenost amerického vězení na přelomu století jsou dvě strany téže politické mince. Velkorysost je přímo úměrná lakomosti té první.
- Zrychlující se úpadek a přetrvávající bída sociálního státu USA, který vyvrcholil nahrazením ochranného sociálního systému sociálními dávkami disciplinujícími pracovními dávkami v roce 1996.
- **Místo sociální péče uvěznění, to se týká disproportčně chudých a racializovaných**
- V Západní Evropě sledujeme obdobný vývoj - cesta omezování welfare a sociálních jistot, země jsou spíše workfare a nebo přímo prisonfare když chtějí kooptovat trestající politiku, trestající politiky a tendence např. vůči uprchlíkům vyhrávají volby i v Evropě, ale i jako motivace „boje se zločinem“
- Penalizace se připojuje k socializaci a medikalizaci jako třem alternativním strategiím, jimiž se trestá, se stát může rozhodnout léčit nežádoucí stavy a chování
- Tím, že státní úředníci vyzdvihli bezpečnost od kriminality do popředí vládních priorit, zkondenzovali rozptýlenou třídní úzkost a doutnající etnickou zášť vyvolanou rozpadem fordisticko-keynesiánské dohody a nasměrovali je na pouliční kriminálníky (tmavé pleti), kteří byli vedle rozhazovačných příjemců sociálních dávek označeni za viníky rozsévání sociálního a morálního nepořádku ve městě.
- Jaká je dle vás budoucnost welfare státu?

Zdroje

- Ze sylabu